

A valdensek

Az igazság fényét nem lehetett teljesen kioltani abban a sötétségben sem, amely a pápai fennhatóság hosszú időszaka alatt borult a földre. Istennek minden korban voltak tanúbizonyságai – olyan emberek, akik hitték, hogy Krisztus az Isten és ember közötti egyetlen közbenjáró; akik az élet egyedüli szabályának a Bibliát tartották, és megszentelték az igazi szombatot. Az utókor soha nem fogja megtudni, hogy milyen sokat köszönhet a világ ezeknek az embereknek. Eretneknek bélyegezték őket. Indítékaikat megkérdőjelezték, jellemüket befeketítették, írásaikat betiltották, elferdítették vagy megváltoztatták. Ők mégis szilárdan kitartottak, és hitüket századról századra minden eljövendő generáció számára szent örökségként tisztán őrizték meg. {GC 61.1}

A mennyei könyvek megörökítették mindazt, amit Isten népe a Róma hatalomra jutása utáni sötét századokban átélt. Nem sokat írtak róluk. Üldözőik vádiratain kívül nem sok nyomát találjuk létezésüknek. Kómának az volt az elve, hogy a tantételeitől és rendelkezéseitől való eltérés minden emlékét fel kell számolni. Róma minden eretnek személyt és írást igyekezett megsemmisíteni. Ha gazdag vagy szegény, nagy vagy kicsi kétségbe vonta vagy megkérdőjelezte a pápai dogmák létjogosultságát, ez elég volt ahhoz, hogy életével fizessen érte. Róma minden olyan feljegyzést el akart tüntetni, ami a kiszakadtakkal szembeni kegyetlenségéről tanúskodott. Pápai zsinatok intézkedtek arról, hogy a tűz martaléka legyen minden ilyen feljegyzést tartalmazó könyv vagy írás. A nyomtatás feltalálása előtt kevés könyv volt, és azokat is nehéz volt megőrizni; ezért nem sok akadálya volt annak, hogy a katolicizmus megvalósítsa szándékát. {GC 61.2}

A Róma fennhatóságához tartozó területen egyetlen vallásközösség sem élvezhette sokáig zavartalanul lelkiismereti szabadságát. A pápaság, mihelyt hatalomhoz jutott, kinyújtotta kezét, hogy szétmorzsoljon mindenkit, aki nem volt hajlandó elismerni; és egyik egyház a másik után hódolt meg előtte. {GC 62.1}

Nagy-Britanniában már nagyon korán gyökeret vert az őskereszténység. Az evangéliumot, amelyet Anglia őslakói az első századokban elfogadtak, akkor még nem fertőzte meg a pápai egyház hitehagyása. A pogány császároktól elszenvedett üldözés volt az egyetlen „ajándék”, amelyet Nagy-Britannia első gyülekezetei Rómától kaptak. Az üldözés ezeket a távoli partokat is elérte. Sok keresztény, aki elmenekült az angliai üldözés elől, Skóciában talált menedéket. Az igazságot, amely innen Írországba is eljutott, ezek az országok örömmel fogadták. {GC 62.2}

Amikor a szászok betörték Nagy-Britanniába, a pogányság jutott uralomra. A hódítók méltóságukon alulinak tartották, hogy foglyaiktól tanuljanak, ezért a keresztények kénytelenek voltak a hegyekben és mocsaras vidékeken menedéket keresni. A világosság egy ideig ugyan elrejtve, de tovább fénylett. Egy évszázaddal később Skóciában olyan fényrel ragyogott fel, hogy távoli országokba is bevilágított. A szent életű Columba és munkatársai elhagyták Írországot, és missziómunkájuk központjává lona magányos szigetét tették, ahol maguk köré gyűjtötték a szétszóródott hívőket. Valaki közülük a bibliai szombatot is megtartotta. Így a nép megismerte ezt az igazságot is. Ionában egy iskola létesült, ahonnan nemcsak Skóciába és Angliába küldtek misszionáriusokat, hanem Németországba, Svájcba, sőt Olaszországba is. {GC 62.3}

Róma azonban Nagy-Britanniára szegezte tekintetét, és elhatározta, hogy fennhatósága alá vonja. Misszionáriusai a hatodik században vállalkoztak a pogány szászok megtérítésére. A büszke barbárok szívesen fogadták őket, és a hittérítők sok ezrület rábírták a katolikus vallás követésére. E munka során a pápai vezetők és híveik szembe találták magukat az őskeresztény hit követőivel. Éles volt közöttük a különbség. Az utóbbiak egyszerűek, alázatosak voltak; jellemük, tanításaik, viselkedésük bibliai volt. Az előbbiek viszont a katolicizmus babonájáról, pompájáról és gőgjéről tanúskodtak. Róma megbízottja követelte, hogy ezek a keresztény gyülekezetek ismerjék el a pápa fennhatóságát. A britek szelíden azt válaszolták, hogy ők minden embert szeretni akarnak, de a pápának nincs joga ahhoz, hogy uralkodjék az egyházon, és csak annyira tudnak engedelmeskedni neki, amennyire az Krisztus bármelyik követőjét megilleti. Róma újra és újra megkísérelte engedelmességre bírni őket, de ezek az alázatos keresztények, Róma megbízottainak hivalkodásán elcsodálkozva, rendületlenül azt válaszolták, hogy Krisztuson kívül nem ismernek más mestert. Ekkor mutatkozott meg a pápaság valódi szelleme. A római vezető ezt mondta: „Ha nem akarjátok fogadni a testvéreket, akik békét hoznak nektek, akkor fogadni fogjátok az ellenséget, aki háborút hoz nektek. Ha nem akarjátok velünk együtt hirdetni a szászoknak az élet útját, akkor ők fognak halálos csapást mérni rátok.” Ezek

nem üres fenyegetések voltak. Róma háborút indított, cselszövéshez és megtévesztéshez folyamodott a bibliai hit e bizonyágtévői ellen, mígnem Nagy-Britannia gyülekezetei megsemmisültek, vagy behódoltak a pápai hatalomnak. {GC 62.4}

A Róma hatáskörén kívül eső területeken még hosszú évszázadokig léteztek a pápaság rontásától majdnem teljesen mentes keresztény közösségek. Körülöttük pogányok éltek, és amint múlt az idő, e pogányok tévelygéseinek hatása alá kerültek, de a Bibliát továbbra is hitük egyetlen szabályának tartották, és számos bibliai igazsághoz ragaszkodtak. Hittek Isten törvényének örökérvényűségében, és megtartották a negyedik parancsolatot, a szombatot. Ezt a hitet valló és gyakorló gyülekezetek léteztek Közép-Afrikában és Ázsia örményei között. {GC 63.1}

A valdensék elsőként helyezkedtek szembe a pápai hatalom túlkapásaival. Éppen ott szálltak szembe a legtántoríthatatlanabban a pápaság tévedéseivel és romlottságával, ahol a pápa felállította székhelyét. Piedmont gyülekezetei századokon át megőrizték függetlenségüket. De végül eljött az az idő, amikor Róma megkövetelte, hogy behódoljanak. A zsarnokság ellen vívott eredménytelen küzdelmek után ezeknek a gyülekezeteknek a vezetői kellestlenül elismerték annak a hatalomnak a fennhatóságát, amelynek – úgy tűnt – az egész világ hódolattal adózik. Néhányan azonban nem voltak hajlandók sem a pápai, sem a főpapi tekintély előtt meghódolni. Eltökélték, hogy hűségesek maradnak Istenhez, és megőrzik hitük tisztaságát és egyszerűségét. Ennek szakadás lett a vége. Az ősi hit következetes vallói kiváltak az egyházból. Egyesek elhagyták szülőföldjüket, az Alpokat, és más országokban emelték magasra az igazság zászlaját, mások a hegyek félreeső szorosaiban és sziklás búvóhelyein kerestek menedéket, és ott imádták Istent tovább szabadon. {GC 64.1}

Az a hit, amelyet a valdens keresztények századokon át vallottak és tanítottak, éles ellentétben állt Róma tanításaival. Vallásos hitüket Isten szavára, a kereszténység igazi rendszerére alapozták. De azok az egyszerű parasztok, akiket eldugott rejtekhelyükön, a világtól elzárva, nyájuk és szőlőjük között lekötött a mindennapi munkájuk, nem maguktól jöttek rá arra, hogy a hitehagyó egyház dogmaival és eretnkségeivel szemben mi az igazság. Nem új vallásuk volt. Vallásos meggyőződésüket atyáiktól örökölték, és kiálltak az apostoli egyház hitéért – azért „a hitért, amely egyszer a szenteknek adatott” (Júd. 3). A „pusztai egyház”, és nem a „világ nagy fővárosában” trónoló büszke papi kormány szervezet volt Krisztus igaz egyháza, az igazság kincseinek őrzője. Isten e kincseket azért bízta népére, hogy továbbadják a világnak. {GC 64.2}

Az egyik fő ok, ami az igaz egyházat a Rómától való elszakadásra készítette, az volt, hogy Róma gyűlölte a Biblia szombatját. Miként a prófécia előre jelezte, a pápai hatalom földre vetette az igazságot. Isten törvényét porba taposta, és az emberi hagyományokat és szokásokat dicsőítette. A pápaság a hatáskörébe tartozó közösségeket már korábban arra kényszerítette, hogy a vasárnapot szent napként tiszteljék. A tévelygés és a babonáság még Isten igaz gyermekei közül is sok embert annyira megzavart, hogy jóllehet a szombatot megünnepelték, de vasárnap sem dolgoztak. Ezzel azonban a pápai vezetők még nem elégedtek meg. Nemcsak a vasárnap megszentelését követelték, hanem a szombat elvetését is. A legkeményebb szavakkal illették azokat, akik a szombatot tiszteletben merték tartani. Csak azok tudtak háborítatlanul engedelmesskedni Isten törvényének, akik elmenekültek Róma hatalma elől. {GC 65.1}

Európa népei közül a valdensék az elsők között voltak, akik a Szentírást lefordították. Évszázadokkal a reformáció előtt már volt anyanyelvükre átültetett, kézzel írt Bibliájuk. Az igazságot hamisítatlanul ismerték, és ez elég ok volt arra, hogy szerfelett gyűlöljék és üldözzék őket. A valdensék a római egyházat a Jelenések könyvében jellemzett hitehagyó Babilonnak nevezték, és életük kockáztatásával is bátran ellenálltak rontásainak. Míg egyesek a sokáig tartó üldözés nyomására felhígították vallásukat, lassanként feladva megkülönböztető elveit, mások szilárdan kitarítottak az igazság mellett. A sötét és hitehagyó századokon át éltek olyan valdensék, akik nem ismerték Róma fennhatóságát, a képek imádatától mint bálványimádatól elzárkóztak, és megtartották az igazi szombatot. A támadások legádázabb viharában is megőrizték hitüket. A savoyaiak lándzsáitól megsebezve és Róma máglyáitól megperzselve, de rendíthetetlenül védték Isten Igéjét és méltóságát. {GC 65.2}

A hegyek magas védőbástyái mögött, amelyek minden korban menedéket adtak az üldözötteknek és elnyomottaknak – a valdensék rejtekhelyet találtak, és táplálták az igazság fénylő lángját a középkor sötétsége

közepette. Itt az igazság tanúbizonyságai az ősi hitet ezer évig őrizték. {GC 65.3}

Népének Isten a rájuk bízott súlyos igazságokhoz méltó, fenséges szentélyt adott. E hűséges száműzöttek szemében a hegyek Jahve, az igaz Isten változhatatlanságának jelképei voltak. A felettük változatlan méltósággal tornyosuló csúcsokra mutatva beszéltek gyermekeiknek Istenről, akinél nincs változás, sem változásnak árnyéka, és akinek szava megáll, akárcsak az örökkévaló hegyek. Isten mozdulatlanul teremtette a hegyeket, és felövezte őket erővel. Csak a végtelen hatalmú Isten keze mozdíthatja ki őket helyükből. Törvényének, amellyel a mennyet és a földet kormányozza, Isten a hegyekhez hasonlóan szilárd alapot vetett. Az ember kezet emelhet embertársaira, és elveheti életüket; de ez a kéz éppúgy nem tudja helyükből kimozdítani és a tengerbe dobni a hegyeket, mint ahogy nem képes Jahve egyetlen törvényét sem megváltoztatni, vagy akarata követőinek tett egyetlen ígését sem érvényteleníteni. Isten szolgáinak a hegyek változhatatlanságához hasonló szilárd hűséggel kell ragaszkodniuk a törvényhez. {GC 66.1}

A mély völgyeket koszorúzó hegyek Isten teremtő hatalmának állandó bizonyágai, és oltalmazó gondviselésének csalhatatlan bizonyítói voltak. Az itt élő zárándokok megtanulták szeretni Jahve jelenlétének néma szimbólumait. Nem panaszkodtak nehéz sorsuk miatt. A hegyek rejtekében soha nem voltak magányosak. Megköszönték Istennek, hogy menedéket nyújtott számukra az emberek haragja és kegyetlensége elől. Örültek, hogy szabadon imádhatták. Ellenségeik üldözései elől sokszor találtak biztos oltalmat a hatalmas hegyek között. Számos fenséges, magas szikláról zengett Istent dicsőítő énekük. és Róma hadai nem tudták elnémítani háladalukat. {GC 66.2}

E krisztuskövetők tiszta, egyszerű és buzgó lelki életet éltek. A háznál, a földnél, a barátnál, a rokonnál, még az életüknél is többre értékelték az igazság elveit. Ezeket az elveket igyekeztek szilárdan belevésni a fiatalok szívébe. Gyermekeiket már egész kicsi korukban megismertették a Szentírással. Megtanították őket arra, hogy szentnek tartásuk Isten törvényét. A Biblia ritkaságszámba ment. Ezért drága ígét megtanulták kívülről. Sokan hosszú részeket el tudtak mondani mind az Ó-, mind az Újtestamentumból. Istenfogalmuk a természet fenséges képeivel és a mindennapi élet apró áldásaival egyaránt összefonódott. A kicsiny gyermekek megtanultak hálával feltekinteni Istenre, minden ajándék és minden vigasz forrására. {GC 67.1}

A melegszívű, kedves szülők sokkal bölcsebben szerették gyermekeiket, mintsem hogy elkényeztessék őket. Próbákkal és viszontagságokkal teli élet várt rájuk, talán mártírhalál. Gyermekkoruktól fogva a nehézségek elviselésére és engedelmességre nevelték őket, de egyben arra is, hogy tudjuk, mit akarnak, és mit kell tenniük. Már nagyon korán megtanították őket a felelősség-hordozásra, az óvatos beszédre és a hallgatás bölcsességére, és arra, hogy az ellenségeik hallatára kimondott egyetlen meggondolatlan szó nemcsak a saját, hanem sok-sok testvérük életét is veszélybe sodorhatja; mert az igazság ellensége zsákmányt űző farkasként üldözte azokat, akik vallásszabadságot mertek igényelni. {GC 67.2}

A valdensenek feláldozták földi jólétüket az igazságért, kitartó türelemmel és kemény munkával keresték meg kenyerüket. Nagy gonddal használták ki minden tenyérnyi termőföldet, a völgyeket és a kevésbé termékeny hegyoldalakat is termővé tették. A takarékoság és a szigorú önmegtartózkodás hozzátartozott a neveléshez. Ez volt gyermekeik egyedüli öröksége. Megtanulták, hogy Isten az ember életkörülményeit iskolának szánta, és hogy életfeltételeik megteremtéséhez munkára, előrelátásra, figyelemre és hitre van szükségük. Ez az iskola veszélyes és fárasztó volt, de egészséges. Pontosan olyan, amilyenre a bukott embernek szüksége van. Olyan iskola, amellyel Isten gondoskodott nevelésünkről és fejlődésünkről. Miközben az ifjúságot kemény munkához és nélkülözéshez szoktatták, nem hanyagolták el értelmük művelését Bem. Megtanították őket arra, hogy minden képességük Istené. és hogy képességeiket művelni és fejleszteni kell Isten szolgálatára. {GC 67.3}

A valdensi gyülekezetek tisztasága és egyszerűsége az apostoli egyház emlékét idézte fel. Elutasították a pápa és az egyházi méltóságok fennhatóságát, és egyetlen döntő, csalhatatlan tekintélynek a Bibliát tartották. Lelkipásztoraik, ellentétben Róma nagyúri papjaival, Mesterük példáját követték, aki „nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon”. Isten nyáját szent Igéjének zöld legelőire és élő forrásokhoz terelgetve táplálták. Nem fényes templomokban, nem impozáns katedrálisokban gyűltek össze. hanem az emberi ragyogás és gőg emlékműveitől távol, a hegyek árnyékában, az Alpok völgyeiben vagy – veszély idején – valamilyen sziklás erdőben, hogy Krisztus szolgáitól hallgassák az igazság ígését. A lelkipásztorok nemcsak hirdették az evangéliumot, hanem meglátogatták a betegeket, kérdés-felelettel tanították a gyermekeket,

intették a vétkezőket. elrendezték a vitákat, erősítették az összhangot és testvéri szeretetet. Béke idején a nép önkéntes adományaiból éltek; de a sátorkészítő Pálhoz hasonlóan, mindegyikük tanult valamilyen mesterséget vagy szakmát, amellyel, ha szükség volt rá, el tudta tartani magát. {GC 68.1}

Az ifjúságot a lelkipásztor tanította. Figyelmet szenteltek az általános műveltség különböző ágainak, de a Biblia volt tanulmányuk fő tárgya. Máté és János evangéliumát kívülről megtanulták számos apostoli levéllel együtt. A tanulók a Szentírás másolásával is foglalkoztak. Egyes kéziratok magukban foglalták az egész Bibliát, mások pedig csak rövid szemelvényeket, amelyekhez a hozzáértők egyszerű szövegmagyarázatot fűztek. Így kerültek elő az igazság rejtett kincsei, amelyeket azok rejtettek el, akik magukat Isten fölé akarták emelni. {GC 68.2}

Néha fákljaténynél, a föld mély, sötét üregeiben, türelmes, lankadatlan munkával, versről versre, fejezetről fejezetre másolták a szent iratokat. Így haladt a munka tovább, és Isten kinyilatkoztatott akarata tiszta aranyként tündökölt. Hogy az érte elviselt próbák miatt mennyivel fényesebben, tisztábban és erőteljesebben fénylett, azt csak azok tudták felmérni, akik ezt a munkát végezték. Mennyei angyalok vették körül ezeket az állhatatos munkásokat. {GC 69.1}

Papok és főpapok megkísérelték az igazság Igéjét a tévelygés, az eretnokség és a babona omladékai alá temetni. De az igazság a sötét századokon át is romlatlanul megmaradt. Nem az ember bélyegét, hanem Isten kézjegyét viselte magán. Egyes emberek fáradhatatlanul munkálkodtak, hogy a Szentírás világos, egyszerű mondanivalóját elhomályosítsák, és azt a látszatot keltsék, hogy a Szentírás ellentmond önmagának. De akárcsak a bárka a hullámzó mélység felett, Isten szava is átrészeli a vihart, amely pusztulással fenyegeti. Miként a bánva gazdag arany és ezüst érceket rejteget a felszín alatt, és mindenkinek le kell ásni, aki fel akarja tárni értékes tartalékait, a Szentírásban is ott vannak az igazság kincsei, amelyek csak a buzgó, alázatos, imádkozó kutatóknak tárulnak fel. Isten a Bibliát tankönyvként adta az egész emberiségnek – gyermeknek, ifjúnak és felnőttnek –. hogy minden életkorban tanulmányozzák. Igéjét önmaga kinyilatkoztatásaként adta. Minden újjól fog felismert igazság a Szerzője jellemének egy-egy újabb kitárulkozása. A Szentírást Isten azért adta, hogy tanulmányozása nyomán az ember közelebbi kapcsolatba kerüljön Teremtőjével, és világosabb képet kapjon akaratából. A Szentírás az Isten és ember közötti kapcsolat eszköze. {GC 69.2}

Míg a valdenses az Úr félelmét a bölcsesség kezdetének tartották, tudták azt is, hogy értelmük csiszolásához és felfogóképességük élénkítéséhez fontos kapcsolatot tartaniuk a világgal. Tudták, hogy meg kell ismerniük az embereket, és a munkás életet. Hegyi iskoláikból egyes fiatalokat Franciaország és Olaszország nagyvárosainak főiskoláiba küldtek, ahol tágabb tere volt a tanulásnak, gondolkodásnak és szemlélődésnek, mint szülőföldjükön, az Alpokban. Ezek a fiatalok számos kísértésnek voltak kitéve. Láttak erkölcstelenséget, szembekerültek Sátán ravasz cselszövőivel, akik rájuk akarták kényszeríteni a legszövevényesebb eretnokségeket és legveszélyesebb tévedéseket. De a gyermekkoruk óta kapott tanítások felkészítették őket mindezekre. {GC 69.3}

Az iskolákban, ahova kerültek, nem volt szabad senkit sem beavatniuk titkaikba. Öltözékük úgy készült, hogy alá tudták rejteni legnagyobb kincsüket – a Szentírás drága kéziratát. A hónapok és évek kemény munkájának gyümölcsét magukkal vitték, és amikor a gyanú felkeltése nélkül megtehették, egy-egy részt óvatosan azoknak az útjába helyeztek, akiket fogékonyak láttak az igazság befogadására. A valdens fiatalok már anyjuk ölében felkészültek erre a munkára. Tudták, mi a feladatuk, és hűségesen teljesítették. Híveket nyertek meg az igaz hitnek ezeken a főiskolákon, és gyakran megtörtént, hogy az igazság elvei átittatták az egész iskolát. A pápa vezető emberei még a legalaposabb kutatással sem tudtak az úgynevezett bomlasztó eretnokség forrásának nyomára akadni. {GC 70.1}

Krisztus lelkülete misszionáriusi lelkület. A megújult szív legfőbb vágya, hogy másokat is a Megváltóhoz vezessen. Ez a szellem hatotta át a valdens keresztényeket is. Érezték: Isten nemcsak azt kívánja tőlük, hogy a tiszta igazságot a saját gyülekezeteikben megőrizzék. Azt is ünnepélyes kötelességüknek tartották, hogy fényükkel világítsanak a sötétségben levőknek. Róma bilincseit Isten szavának hatalmas erejével igyekeztek széttörni. A valdenses misszionáriusnak képezték ki lelkészeiket. A lelkészjelölteknek először evangélistaként kellett tapasztalatokat szerezniük. Három évig tartó misszionáriusi szolgálat után vállalhatták csak valamelyik hazai gyülekezetük gondozását. Ez a szolgálat, amely már az induláskor önmegtagadást és áldozatot kívánt, alkalmas volt arra, hogy a lelkészt felkészítse a próbákkal teli életre. A szent munkára felszentelt fiatalokat

nem földi gazdagság és dicsőség várta, hanem kemény munka, veszély és talán mártírsors. A misszionáriusok is kettesével indultak el, miként Jézus tanítványai. A fiatalhoz általában egy idősebb és tapasztaltabb ember társult. A fiatal társa irányította, aki felelős volt kiképzéséért, és akinek utasításait követnie kellett. A munkatársak nem mindig voltak együtt, de sokszor találkoztak, hogy imádkozzanak, tanácskozzanak, és erősítsék egymás hitét. {GC 70.2}

Küldetésük céljának elárulása missziójuk biztos kudarcát jelentette volna. Ezért jól eltitkolták, hogy mit is akarnak. Minden lelkésznek volt valamilyen szakmája vagy mestersége, és a misszionáriusok polgári foglalkozás leple alatt végezték munkájukat. Többnyire kereskedők vagy házalók voltak. „Selymet, ékszert vagy egyéb olyan cikket vittek magukkal, amelyhez akkortájt nem lehetett egykönnyen hozzájutni, csak a távoli piacokon. Ott, ahol a misszionáriusokat elzavarták volna, a kereskedőket szívesen fogadták.” Ezek az emberek bölcsességért könyörögve szívüket állandóan Istenhez emelték, hogy olyan kincssel tudjanak szolgálni, amely értékesebb az aragnál és a drágakőnél. Titokban magukkal vitték a Biblia teljes vagy töredékes másolatait, és amikor csak alkalom kínálkozott, felhívták vevőik figyelmét ezekre a kéziratokra. Sokszor ébresztettek érdeklődést Isten Igéje iránt, és boldogan hagytak néhány kéziratot azoknál, akik igényelték. {GC 71.1}

E misszionáriusok munkája a hegyek lábánál elterülő síkságon és völgyekben kezdődött, de e szűk határokat messze túllépte. Meztelen lábbal, az út porával belepert durva ruhában, Mesterükhöz hasonlóan, a nagyvárosokat is bejárták, és messze földekre is eljutottak. Mindenütt hintették a drága magot. Utjukon gyülekezetek létesültek, és mártírok vére tett bizonyosságot az igazságról. Az ítélet napja fog fényt deríteni arra a gazdag aratásra, amely munkájukat kísérte. A hithű emberek munkája nyomán sok lélek gyűlt az Úr csűrébe. Isten Igéje titokban, csendben bejárta a keresztény világot, és boldog fogadtatásra talált az emberek otthonában és szívében. {GC 71.2}

A valdensék a Szentírásból nemcsak azt tanulták meg, hogy Isten miként bánt az emberekkel a múltban, és mit nyilatkoztatott ki a jelen felelősségeiről és feladatairól, hanem felismerték a jövő veszélyeit és örömeit is. Hitték, hogy e föld történelme nemsokára lezárul, és miközben könnyek között imádkozva tanulmányozták a Bibliát, még mélyebben átértékelték drága kijelentéseit, és kötelességüket, hogy másoknak is el kell mondaniuk a megmentő igazságot. A megváltás terve világosan tárult eléjük a Biblia szent lapjairól, és mert hittek Jézusban, szívükben öröm, reménység és béke lakozott. Amikor a fény bevilágított értelmükbe, és boldoggá tette szívüket, szerették volna sugarait azokra is hinteni, akik a pápai tévelygés sötétségében élnek. {GC 72.1}

Látták, hogy a tömegek hiába követik a pápa és a papság tanítását, és hiába sanyargatják testüket, hogy lelkük bűneire bocsánatot kapjanak. Azt tanították nekik, hogy jó cselekedeteik árán jutnak üdvösséghez, ezért mindig csak önmagukat nézték, saját bűnös állapotukkal foglalkoztak; tudták, hogy ki vannak téve Isten haragjának. Megsanyargatták lelküket és testüket, de nem találtak enyhülést. Így kötözték meg Róma tanai az engedelmes lelkeket. Emberek ezrei hagyták el barátaikat és rokonaikat, hogy életüket zárdák celláiban éljék le. De sivár lakhelyük hideg, nyirkos kövén hiába feküdtek arcra borulva. A gyakori böjtöléssel, kegyetlen önkorbácsolással, éjfali ájtatossággal, hosszú zarándoklásokkal, megalázó vezekléssel és félelmes önsanyargatással hiába keresték lelkük békességét. Bűntudattól meggyötört, telve Isten bosszúálló haragjától, sokan egyre jobban szenvedtek, mígnem kimerülten összeroskadtak és egyetlen reménysugár nélkül hullottak a sírba. {GC 72.2}

A valdensék arra vágytak, hogy e kiéhezett lelkeknek megtörjék az élet kenyerét, felfedjék a békesség üzenetét, amelyet Isten ígéretei rejtenek magukban, és hogy elvezessék őket Krisztushoz, üdvösségük egyedüli reményéhez. Azt a tanítást, amely szerint jó cselekedetekkel Istent ki lehet engesztelni törvényének áthágásáért, tévedésnek tartották. Aki emberi érdemekben bíz, nem veszi észre Krisztus végtelen szeretetét. Jézus életét áldozta az emberért, mert bukott embert semmilyen cselekedete sem teheti kedvessé Isten előtt. A keresztény hitre a megfeszített és feltámadt Megváltó érdemei adnak alapot. A lélek éppúgy függ Krisztustól, mint a végtagok a testről, és éppoly szoros kapcsolatban van vele, mint a szőlővessző a szőlőtővel {GC 73.1}

A pápák és papok tanításaiból sokan arra a következtetésre jutottak, hogy Isten, sőt Krisztus is szigorú, rideg és félelmes; hogy a Megváltó semmi szánalmat nem érez az elbukott ember iránt, és ezért van szükség a papok és a szentek közbenjárására. Azok az emberek, akiknek a lelkében Isten Igéje tényt gyűjtött,

vágyakoztak arra, hogy ezeket a lelkeket Jézushoz, könyörületes, szerető Megváltójukhoz vezessék. Jézus kitárt karral vár és kér mindenkit, hogy jöjjön hozzá bűnterhével, gondjával és gyengeségével együtt. A valdensék el akarták távolítani azokat az akadályokat, amelyeket Sátán azért halmozott az ember elé, hogy ne lássa meg az ígéreteket. és megvallva bűneit, ne forduljon Istenhez bocsánatért és békeségért. {GC 73.2}

A valdens misszionárius buzgó szívvel tárta fel az evangélium drága igazságát az érdeklődőknek. Vigyázva vette elő a nagy gonddal másolt Szentírást. A legboldogabb akkor volt, ha reményt tudott ébreszteni a bűntől sebzett, őszinte lélekben, aki csak egy bosszúálló, büntetni akaró Istent ismert. Remegő ajakkal és könnyes szemmel, sokszor térdet hajtva tárta Fel embertársainak a bűnös egyedüli reménységét kinyilatkoztató drága ígéreteket. Az igazság világossága így jutott el sok elsötétült lélekbe, és szertefoszlatta a sötét felhőket, mígnem az Igazság Napja bevilágított szívükbe, és gyógyulás volt sugaraiban. Sokszor megtörtént, hogy a Szentírás egyes részeit a misszionáriusok újra és újra felolvasták, mert a hallgatók újra és újra hallani akarták, mintha meg akartak volna győződni arról, hogy jól hallották-e. Különösen ezeket a szavakat ismételtették el szívesen: „Jézus Krisztusnak, az Ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől” (I. Jn 1:7). „Amiképpen felemelte Mózes a kígyót a pusztában, akképpen kell az ember Fiának felemeltetnie. Hogy valaki hiszen Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn. 3:14-15). {GC 73.3}

Sok ember szeméről lehullott a hályog. Felismerték, hogy Róma állításaival ellentétben sem ember, sem angyal nem járhat közbe a bűnösért. Az igazi világosság láttán örvendezve kiáltották: „Krisztus az én napom, vére az én áldozatom; oltára a gyóntatószékem!” Teljesen rábízták magukat Krisztus érdemeire, és ezeket a szavakat mondogatták: „Hit nélkül... lehetetlen Istennek tetszeni” (Zsid. 11:6); „Nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk” (Acs. 4: 12). {GC 74.1}

E szegény, vihartól hányatott lelkek alig tudták felfogni, hogy a Megváltó igazán szereti őket. De miután elhitték, megkönnyebbültek. Nagy fényözön sugárzott rájuk, és a mennyben érezték magukat. Bizalommal tették kezüket Krisztus kezébe, lábukat megvetették a Korszakok Szikláján. Minden halálfélelmük eloszlott. Most már kívánták a börtönt és a máglyát, ha azzal dicsőíthetik Megváltójukat. {GC 74.2}

Titkos helyeken tehát előkerült Isten Igéje, és olvasták - néha csak egyetlen léleknek, máskor pedig a világosságra és igazságra vágyakozók kis csoportjának. A szomszéd lelkek sokszor egész éjszakát töltöttek el az Ige mellett. A hallgatók néha úgy elcsodálózkodtak, hogy a kegyelem hírnökének nemegyszer abba kellett hagynia az olvasást, amíg hallgatói fel tudták fogni a megváltás hírét. Sokszor lehetett ilyen kérdéseket hallani: „Isten igazán elfogadja áldozatomat? Engem is szeret? Megbocsát nekem?” A választ az Ige adta meg: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek, és én megnyugosztalak titeket” (Mt. 11:28). {GC 74.3}

Hitükkel megragadták az ígéretet, és boldogan mondták: „Nem kell többé zarándokolni. Nincs többé fársztó gyaloglás a kegyhelyekhez! Mehetek Jézushoz úgy, ahogy vagyok, bűnösen, szennyesen, és Ő nem utasítja el a bűnbánó imát! »Megbocsáttattak néked a te bűneid.« Az enyémre, még az enyémre is van bocsánat!» {GC 75.1}

Szent öröm töltötte el az emberi szíveket, és Jézus nevét dicsőítette a magasztaló ének és a hálaadás. E boldog lelkek visszatértek otthonukba, hogy sugározzák a fényt; hogy elmondják másoknak is új élményüket: megtalálták az igazi, az élő Utat. Különös és ünnepélyes erő áradt a Szentírásból. Egyenesen azok szívéhez szólt, akik vágyakoztak az igazság után. Ez Isten hangja volt, és meggyőződést ébresztett a hallgatókban. {GC 75.2}

Az igazság hirdetője ment tovább az útján, de szerény megjelenése, nyíltsága, buzgósága és mélységes odaadása gyakran volt beszéd tárgya. Sok esetben hallgatói meg sem kérdezték, honnan jött, hová megy. Olyan nagy hatással volt rájuk, hogy először a csodálkozás, azután pedig a hála és az öröm miatt nem jutott eszükbe, hogy érdeklődjenek iránta. Amikor unszolták, hogy kísérje őket haza, azt válaszolta, hogy meg kell látogatnia a nyáj elveszett juhait. Talán egy mennyei angyal volt? - kérdezték az emberek. {GC 75.3}

Sok esetben soha nem látták viszont az igazság hírnökét. Más vidék felé vette útját, vagy talán élete hátralevő napjait börtönben töltötte. Az is lehet, hogy csontjai ott fehérltek, ahol bizonyosságot tett az igazságról. De az

igéket, amelyeket hátrahagyott, nem lehetett elnémitani, mert az emberek szívében tovább végezték a munkát. E munka áldott gyümölcseit csak az ítéletkor fogjuk igazán meglátni. {GC 75.4}

A valdens misszionáriusok betörték Sátán birodalmába, és nagyobb éberségre készítették a sötétség hatalmait. A gonoszság fejedelme szemmel tartott minden próbálkozást, amelynek az igazság terjesztése volt a célja, és ráijesztett szolgálóira. A pápa vezető emberei ezekben az egyszerű vándorúrusokban ügyük veszélyeztetőit látták. Ha az igazság fénye akadálytalanul világíthat, elsöpri a tévelygéssel terhes felhőket, az embereket beburkoló fellegeket, és figyelmüket Istenre irányítja, végül pedig megszünteti Róma fennhatóságát. {GC 76.1}

Az ősi egyház hitét őrző nép pusztasága is állandó bizonyosságot tett Róma hitehagyásáról, és ezért felszította a legelkeseredettebb gyűlöletet és üldözést. Az a tény, hogy a hűségesek nem voltak hajlandók beszolgáltatni a Szentírásokat, szintén olyan sértés volt, amit Róma nem tudott eltűnirni. Elhatározta, hogy eltörli őket a föld színéről. És elkezdődött a legszörnyűbb keresztes hadjárat Isten népe ellen a hegyek között. Az inkvizítorok nyomukat követték, és sok ártatlan Ábel vesztette el életét a gyilkos Kainok keze által. {GC 76.2}

Termőföldjeiket újra és újra letarolták, lakóhelyüket és kápolnáikat halomra döntötték; olyannyira, hogy egy ártatlan, szorgalmas nép otthonából és virágzó szántóföldjeiből nem maradt más, csak pusztaság. Miként a ragadozó állat a vér ízére még jobban felbőszül, a katolikusok dühe is hevesebb lett áldozataik szenvedése láttán. A tiszta hitnek sok ilyen tanúját üzték át a hegyeken, majd le a völgybe, mígnem az üldözöttek menedéket találtak a hatalmas erdők és sziklacsúcsok rejtekében. {GC 76.3}

Semmi vádat nem tudtak felhozni e törvényen kívül helyezett osztály erkölcsére ellen. Még ellenségeik is békeszerető, csendes, jámbor embereknek tartották őket. Nagy vétjük az volt, hogy nem akarták a pápa akarata szerint imádni Istent. Ezért a bűnért zúdítottak rájuk minden megalázást, sértést és kínzást, amit csak ember vagy ördög kitalálni képes. {GC 76.4}

Egyszer, amikor Róma elhatározta e gyűlölt közösség kiirtását, a pápa kiadott egy bullát, amely eretnekeknek bélyegezte tagjait, és kiszolgáltatta őket az ördöklőknek. Nem lustasággal, becstelenséggel vagy rendbontással vádolták őket, hanem azzal, hogy a kegyesség és szentség látszatával megrontották „az igazi nyáj juhait”. Ezért a pápa elrendelte, hogy „a rosszindulatú embereknek ezt a gonosz és utálatos szektáját”, amennyiben „nem hajlandók eskü alatt megtagadni hitüket, össze kell zúzni, mint a mérges kígyót”.⁶ Vajon gondolt-e arra ez a gőgös nagyúr, hogy ezekkel a szavakkal még találkozni fog? Tudta-e vajon, hogy szavait beírták a mennyei könyvekbe, és felelnie kell értük az ítéletkor. „Amennyiben megcselekedtél egygel emez én legkisebb atyámfiái közül, élvezem cselekedtédet meg” (Mt. 25:40). {GC 77.1}

Ez a bulla felszólította az egyház minden tagját, hogy vegyen részt az eretnekek ellen indított keresztes hadjáratban. E kegyetlen „munka” vállalására való ösztönzésként „feloldozást adott mindennemű általános és különleges egyházi fenyíték és büntetés alól. Felmentette minden esetleges eskü alól mindazokat, akik csatlakoztak a keresztes hadjáratához. Az illegálisan szerzett vagyont törvényesítette, és bűnbocsánatot ígért mindazoknak, akik eretneket ölnek meg. Minden – a valdenseknek előnyös – szerződést eltörölt; cselédeknek megparancsolta, hogy hagyják ott őket. Megtiltotta, hogy a valdenseknek bárki is bármilyen segítséget nyújtson. Az embereket felhatalmazta arra, hogy javaikat elkobozzák.” Ez az okirat világosan leleplezi a színtestek mögötti szellemet. Nem Krisztus hangja, hanem a sárkány üvöltése szólalt meg benne. {GC 77.2}

A pápa vezető emberei nem akarták jellemüket Isten törvényének magas mércéjéhez igazítani, hanem olyan normát állítottak fel, amely őhözjuk igazodik, és elhatározták, hogy ezt a normát mindenre rákényszerítik, mert Róma így akarta. A lehető legszörnyűbb tragédiák játszódtak le. Romlott, istenkáromló papok és pápák azt a munkát végezték, amelyet Sátán rájuk bízott. Az irgalmat nem ismerték. Ugyanaz a gyilkos indulat igyekezett megszabadítani a földet Isten gyermekeitől, amely keresztre feszítette Krisztust, megölte az apostolokat és a vérszomjas Nérót felbujtotta korának hűségesei ellen. {GC 77.3}

Ez az istenfélő nép Megváltóját megdicsőítő béketűréssel és állhatatossággal viselte a hosszú évszázadokon át rázúduló üldözést. Jóllehet keresztes hadjáratokat indítottak ellenük, és könyörtelenül mészárolták őket, de továbbra is elküldték misszionáriusait, hogy a drága igazságot terjesszék. Halálra kergették őket, ők pedig vérükkel öntözték az elvetett magot, és a mag meghozta termését. Így tettek bizonyosságot a valdensek

századokkal Luther születése előtt. Sok-sok országban szétszóródva, elvetették annak a reformációnak a magvait, amely Wiclif idejében kezdődött el, Luther korában szélesedett és mélyült, és amelyet tovább kell vinniük az idők végéig azoknak, akik szintén készek arra, hogy mindent elszenvedjenek „az Isten beszédéért és a Jézus Krisztus bizonyágtételéért” (Jel. 1:9). {GC 78.1}